

BOJOVÁ ČINNOST VOJSKOVÉHO LETECTVA

Vojskové letectvo je relativně nový druh vojenského letectva, který se rychle rozvíjí. Je tvořeno z vrtulníkových útvarů a jednotek různého složení, jež jsou určeny k řešení úkolů bezprostředně ve prospěch svazků a útvarů pozemního vojska, a je neoddelitelnou součástí jeho bojových sestav. Hlavním organizátorem bojového použití vojskového letectva je vševojskový velitel.

Prudký rozvoj a použití vrtulníků k plnění bojových úkolů souvisí především s tím, že zavedení jaderných zbraní a výsoco přesných konvenčních palebných systémů k vedení ozbrojeného zápasu podstatně změnilo podmínky bojové činnosti, které se staly dynamičtější, vyžadují vysokou manévrovací schopnost a pohyblivost vojsk, což vrtulníky splňují.

Bojové útvary a jednotky vojskového letectva jsou účinným prostředkem boje proti tankům a jiným obrněným malorozměrným pohyblivým cílům. Jejich použití, zvláště jednotek vyzbrojených bojovými vrtulníky Mi-24D, značně zvyšuje údernou sílu i manévrovací možnosti pozemního vojska (umožňují ve všech podmínkách bojové činnosti plnit řadu významných úkolů).

V útoku mohou plnit tyto bojové úkoly:

- leteckou podporu pozemních vojsk ničením nepřátelských vojsk a objektů na bojišti,

- vysazování taktických vzdušných výsadek, úderných výsadekových jednotek, průzkumných skupin do týlu nepřítele, podporu jejich boje i zabezpečení jejich bojové činnosti,

- vedení vzdušného průzkumu,

- vytváření dýmových clon.

V rámci palebného ničení nepřítele při letecké přípravě i letecké podpoře ztěžuje a při leteckém doprovodu útočících vojsk

v hloubce, může vojskové letectvo ničit různé nepřátelské objekty, jako např. tanky, BVP a OT, taktické prostředky jaderného napadení, protitankové prostředky a jiné nepřátelské objekty na bojišti (které jsou zpravidla před bojovými sestavami vlastních vojsk), nepřátelské vzdušné výsadky, průzkumné a diverzní skupiny v týlu vlastních vojsk, vrtulníky nepřítele na zemi i ve vzduchu, jeho prostředky PVO, hlavně dělostřelectvo, místa velení a navedení, prostředky REB a jiné důležité objekty na bojišti.

V obraně může vojskové letectvo:

- podporovat vojska ničením a umlčováním malorozměrných pohyblivých cílů na předním okraji obrany s důrazem na tanky, OT, BVP a protitankové prostředky,

- vysazovat průzkumné skupiny do týlu nepřítele,

- ničit nepřátelské výsadky v prostorech vysazování,

- zřizovat minové zátarasy,

- vytvářet dýmové clony,

- přehrazovat tankové směry na styčích svazků a chránit boky bojové sestavy v součinnosti s PTZ a POZ,

- zabezpečit vzdušnou přepravu vojsk a materiálu,

- přepravit bojovou a ženijní techniku,

- odsunovat nemocné a raněné.

K speciálním úkolům patří vedení radarního, chemického, ženijního, radiového a radiotechnického průzkumu, řízení a opravování paleb dělostřelectva, usku-tečňování různých záchranných prací apod.

Při podpoře svazků prvního sledu (v útoku i obraně) používají útvary a jednotky vojskového letectva různých způsobů bojové činnosti, které jsou komplexem metod organizace a vedení boje. Vyplyvá

z nich postup použití sil a prostředků při plnění bojového úkolu a jsou dány obsahem bojového úkolu, podmínkami jeho plnění a složením použitých sil. Obsah bojového úkolu je určen cílem použití vrtulníků (průzkum, ničení pozemních cílů, vysazení výsadku apod.).

Útvary a jednotky vojenského letectva plní úkoly ve značné rozdílných podmínkách a používají tyto **základní způsoby bojové činnosti**:

- současnou činnost všemi silami nebo jejich větší částí ve stanovené době nebo na výzvu,

- postupnou činnost jednotek ve stanovené době nebo na výzvu z pohotovosti v prostorech bojovosti rozmístění, z předsunutých ploch, léček nebo ve vzduchu,

- samostatné vyhledávání a ničení cílů dvojicemi a jednotlivými vrtulníky ve stanoveném prostoru — lov,

- epizodické vzlety jednotlivých vrtulníků, dvojic a rojů ve stanovené době nebo na výzvu.

Volba způsobu boje je tvůrčí proces činnosti velitele a štábu. Správně zvolený způsob bojové činnosti zabezpečuje maximální pravděpodobnost úspěšného splnění úkolu, který stanoví velitel ve svém rozhodnutí a je vydán v bojovém nařízení nebo bojovém rozkaze velitele.

Současná činnost všemi silami nebo jejich větší částí ve stanovené době nebo na výzvu je organizována a vedena útvarů a jednotek vojenského letectva v podmínkách dostatku času, a to jak při plnění úkolů s použitím prostředků ničení, tak i při plnění dopravně výsadkových a speciálních úkolů.

Bojové úkoly vojenskému letectvu jsou určovány v souladu s plánem bojové činnosti pozemních vojsk.

Současnou činnost vojenského letectva je nutné organizovat proti cílům, jejichž rozmístění známe, a úkol může být splněn jedním úderem v nejkratší době.

Při současně činnosti ve stanovené době úkol bojovému vrtulníkovému útvaru nebo jednotce nařizujeme předem — na let, den nebo na období boje. Podle významu cíle může obsahovat i počet vrtulníků, jejich výzbroj, případně i způsob úderu na určený cíl a způsob součinnosti s pozemními vojsky a ostatními druhy frontového letectva.

Současná činnost vrtulníkového útvaru nebo jednotky zabezpečuje splnění bojového úkolu s vysokou intenzitou, vytváří podmínky k úspěšnému překonání nepřátelské PVO, umožňuje soustředit úsilí vrtulníků k plnění nejdůležitějších úkolů.

Tato činnost všech nebo většiny sil vrtulníkového útvaru (jednotky) vyžaduje

pečlivou přípravu a zabezpečení. Podrobně jsou rozpracovány trati, výška a doba letu, manévr v prostoru cíle i proti PVO nepříteli apod. To vše umožňuje splnění bojového úkolu v krátké době, použití sil a prostředků s překvapením a velkou intenzitou. Pro zkrácení doby pobytu nad cílem budou zpravidla vedeny úderů současnými ztečemi z různých směrů a s minimálními vzdálenostmi mezi skupinami.

Značnou pozornost při současné činnosti velkého počtu vrtulníků musí štáby vrtulníkových útvarů (jednotek) věnovat přesné organizaci vzletu jednotek z několika ploch a zaujetí společné bojové sestavy, zvláště za ztížených povětrnostních podmínek (ZPP) a v noci.

Postupná činnost jednotlivých vrtulníků, dvojic a jednotek ve stanovené době je vedena s cílem dlouhodobého působení na nepřátelské objekty, jejichž rozmístění známe, při průzkumných letech v určeném prostoru i čase a také v těch případech, kdy nemáme dostatek sil ke splnění bojového úkolu jedním vzletem. Při vedení útočné nebo obranné bojové činnosti pozemních vojsk je úsilí soustředěno na ničení obrněných cílů, protitankových prostředků a dělostřelectva nepříteli.

Postupnou činnost ve stanovené době vedeme zpravidla z bojových prostorů rozmístění, podle zpracované tabulky bojových letů, přičemž intervaly mezi jednotlivými lety se mění. Kladem tohoto způsobu je, že umožňuje výměnu informací o letu a situaci mezi osádkami, na druhé straně však stoupá spotřeba sil k zabezpečení boje a klesá pravděpodobnost překonání nepřátelské PVO.

Četnost postupných úderů může být rozdílná. Při plnění úkolů **různými** vrtulníkovými jednotkami bude záviset např. na určené době pobytu v prostoru cíle, době vykládání vrtulníků, stanovené době průzkumu atd. Při plnění úkolů **stejnými** jednotkami nebo jednotlivými vrtulníky bude záviset na době vykonání předchozího letu a potřebné době k přípravě vrtulníků na opakovaný vzlet.

Postupná činnost vrtulníkových jednotek ve stanovené době má podstatný nedostatek v tom, že není zabezpečena jejich reakce na konkrétní situaci, která je potřebná v podmínkách soudobého boje. Proto lze předpokládat, že útvary a jednotky vojenského letectva budou používat operativnějších způsobů bojové činnosti.

Postupná činnost jednotlivých osádek, dvojic a jednotek na výzvu je neoperativnější a hlavním způsobem boje vrtulníků, skupin nebo celých jednotek na základě rozhodnutí příslušného velitele vševojskového svazu (svazku). Výzva se usu-

tečnuje zpravidla cestou skupin bojového velení u msd (td) nebo oddělení letectva vševojskového útvaru. Údery na výzvu jsou vedeny tehdy, jestliže v průběhu bojové činnosti pozemních vojsk vyplynou důležité úkoly, které musí být splněny v omezeném čase a umožňují jen krátkou nebo žádnou přípravu jednotek k letu.

Proto při tomto způsobu vedení bojové činnosti jsou jednotky udržovány ve stanoveném stupni pohotovosti.

Pohotovost č. 1 je takový stav, kdy vrtulníky jsou plně připraveny k bojovému vzletu (motory přezkoušeny, prostředky ničení nabitý a podvěšeny), osádky jsou ve vrtulnících a technický personál u vrtulníků. Osádky jsou ve spojení s VS útvaru nebo jednotky. Tento stav umožňuje po přijetí rozkazu (signálu) nejrychlejší vzlet. Doba vzletu je přímo závislá na typu vrtulníku, organizaci rozmístění, možnostech jejich ploch, organizaci vzletu, stupni znalosti úkolu a cíle.

V závislosti na znalostech úkolu, cíle a způsobu jejich upřesnění může být osádkám v pohotovosti č. 1 úkol a cíl upřesněn před vydáním rozkazu (signálu) ke vzletu, nebo současně s ním, případně po vzletu.

Pohotovost č. 1 je značně náročná, a v závislosti na povětrnostních podmínkách je pro létající a technický personál vyčerpávající. Proto je nutné osádky (jednotky) v pohotovosti č. 1 střídát asi po 1 hodině. Z tohoto stupně pohotovosti může vzlétnout letka bojových vrtulníků Mi-14D (vzlet současně) do 5 minut a Mi-24D (vzlet po dvojích) do 10–12 minut.

Pohotovost č. 2 je takový stav, kdy vrtulníky jsou připraveny k bojovému letu (motory přezkoušeny, prostředky ničení prověřeny a nabitý), osádky a technický personál jsou poblíž vrtulníků ve stanoveném prostoru (objektu) a ve spojení s VS útvaru (jednotky). Tento stav není pro osádky tak náročný a vyčerpávající jako při pohotovosti č. 1. Nepřetržitý pobyt osádek v pohotovosti č. 2 nemá zpravidla přesahovat dobu 8 hodin. Je důležitou povinností velitelů a štábů útvarů (jednotek) vojskového letectva maximálně zkracovat dobu od obdržení rozkazu (signálu) až po vzlet. Proto také podle situace jsou převáděny osádky (jednotky) z pohotovosti č. 2 do pohotovosti č. 1.

Z důvodu dynamičnosti soudobého boje budou vrtulníky vojskového letectva udržovány v uvedených pohotovostech kromě prostorů bojového rozmístění i na předem určených plochách a lécích. Rovněž lze krátkodobě udržovat vrtulníky (vrtulníkové jednotky) k plnění úkolů i v pohotovosti ve vzduchu. K tomu jsou určovány prostory jejich střehu nad vlastním úze-

mím v takových místech od linie fronty, která umožňují přilet do prostoru bojové činnosti za nejkratší dobu a současně zajišťují jejich bezpečnost před PVO nepříteli. Je to ovšem způsob málo ekonomický a bude používán jen výjimečně.

Při postupné činnosti na výzvu je úkol bojovému vrtulníkovému útvaru stanoven na určené období činnosti (několik hodin, den, noc). Může v něm být uveden druh objektů, prostor nebo pásmo činnosti, varianty výzbroje, stupeň pohotovosti po obdobích, bojové úsilí, údaje nezbytné k bojovému letu, organizace součinnosti k zabezpečení bojové činnosti a velení. Potom příslušný velitel úkol konkretizuje současně s doručením výzvy nebo povelu ke vzletu.

Tento způsob činnosti (při správném předvídání bojové situace vševojskovým velitelem) umožňuje splnit bojové úkoly, které vyžadují rychlé působení vrtulníků (podpora vojsk, zřizování minových zárasů apod.). Je možné předpokládat, že značná část úkolů na výzvu (zvláště úkoly palebné podpory vojsk) bude plněna z předem určených ploch a lécěk.

Ke způsobům bojové činnosti proti pohyblivým obrněným cílům se mohou používat údery bojových vrtulníků z lécěk.

Léčkou rozumíme skryté rozmístění vrtulníků ve stanoveném prostoru na osách přesunů nepřátelských uskupení s úkolem vést na ně překvapivý úder. Činnost bojových vrtulníků z lécěk má za určitých podmínek značné přednosti oproti jiným způsobům bojové činnosti:

- osádky vrtulníků zpravidla jako první zjišťují nepříteli, což jim umožňuje vedení překvapivých úderů v nevýhodném místě pro nepříteli,

- osádky vrtulníků mají dostatek času na zhodnocení situace, určení varianty své činnosti a rozdělení cílů, což zvyšuje efektivnost úderu a téměř vylučuje opakování ztěl na jeden cíl; navíc to snižuje pravděpodobnost zničení vrtulníků nepřitelem,

- činnost z lécěk umožňuje vrtulníkům působit na nepříteli i v takových povětrnostních podmínkách, kdy jiné způsoby mohou být jen omezeně použitelné nebo zcela nepoužitelné.

Podmínky k využití bojových vrtulníků z lécěk v obranném boji se často mění. Při zahájení obranného boje mohou působit proti obrněným pohyblivým cílům nepříteli zvláště v úsecích, kde není dostatečná protitanková obrana.

V útočném boji je použití lécěk značně omezeno na počátku boje, protože obě strany zasadí velké množství palebných prostředků. V tomto období je vhodnější

využití vrtulníků k vedení úderu z chodu. Příznivější podmínky vzniknou po prolomení nepřátelské obrany, kdy vrtulníky z léček mohou působit např. proti divizním zálohám nepřítele. V té době nabývá na důležitosti spolehlivá obrana útočících vojsk před nepřátelskými údery z boku a právě vrtulníky z léček mohou překvapivými údery zmařit nepřátelské protizteče.

Při vlastním výběru ploch pro léčky je podle mého názoru nutné brát v úvahu tyto skutečnosti:

- počet ploch závisí na druhu bojového úkolu a na předpokládaném nebo skutečném složení přesunované nepřátelské jednotky,

- jejich rozmístění musí zabezpečit skrytí a bezpečné přistání vrtulníků i možnost efektivního využití prostředků ničení na pohyblivé cíle,

- terén před léčkou musí maximálně ztěžovat nepříteli možnost manévrování, — je žádoucí, aby se léčky nacházely za vodními toky, rozbahněným terénem nebo za hustším lesem, které jsou pro mechanizované jednotky nepřítele těžko průchodné,

- povrch plochy by měl vylučovat možnost vytváření prашného nebo sněhového mraku při přistání nebo visu vrtulníku (demaskuje léčku),

- mimo hlavní plochy léček je nutné vybírat i záložní (pro manévry vrtulníků) ve vzdálenosti asi 1 km od hlavní plochy,

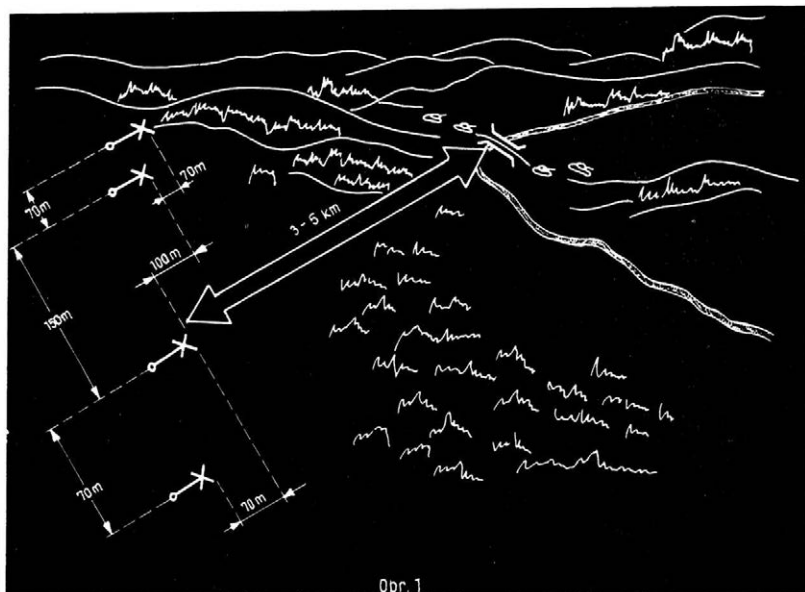
- při jejich výběru je zapotřebí počítat s dobou činnosti vrtulníků 10–20 minut (při zapnutých motorech).

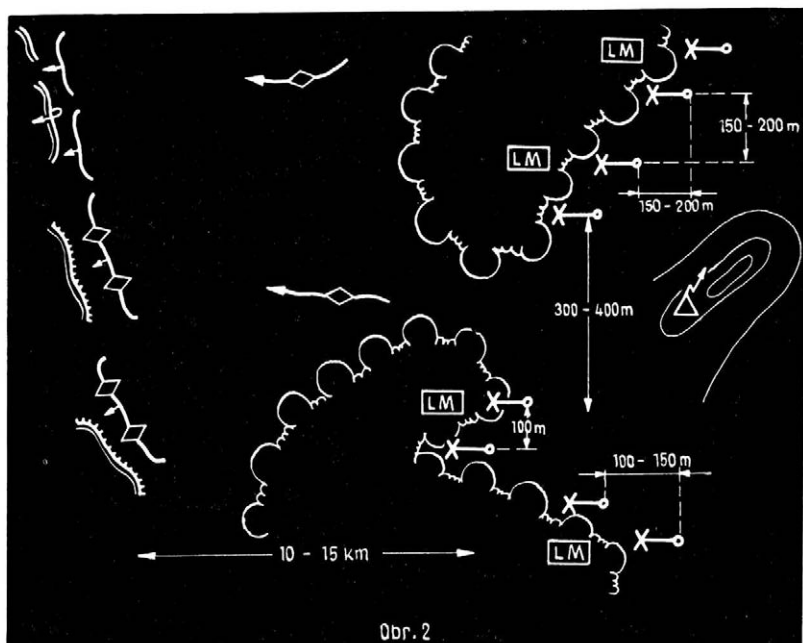
Možné rozmístění vrtulníků v léčce — viz **obr. 1.**

Při použití vojskového letectva z **předsunutých ploch** je nutné z hlediska času vedení úderu od výzvy (jak v útočném tak i obranném boji pozemních vojsk) přesunout jednotky nebo části sil útvarů na předsunuté plochy, tj. těsně za sestavy divizí prvního sledu.

Předsunutá plocha umožňuje skryté rozmístění bojových vrtulníků v takovém prostoru, který zajišťuje ničení určených cílů v čase, jenž je vzhledem k situaci na bojišti rozhodující k úspěšnému vedení bojové činnosti pozemních vojsk. Jejich vzdálenost od předního okraje může být 10–15 km při útoku a do 25 km při obraně.

Při vedení obranného boje mohou být předsunuté plochy zaujaty zpravidla při podpoře boje jednotek (útvarů) i v zabezpečovacím pásmu. Je zapotřebí vyloučit jejich zaujetí v době palebné přípravy útoku nepřítele. Při odražení nepřátelského útoku, podpoře divizních protiztečí a

Obr. 2

armádního protiúderu budou zaujaty v hloubce obrany.

Stanovení předsunutých ploch (včetně záložních) bude konkretizováno v rozhodnutí velitele vševojskové armády nebo svazku.

Při volbě předsunutých ploch je nutné zvažovat tyto skutečnosti:

- vzdálenost předsunutých ploch volit (pokud to bude možné) mimo dosah nepřátelského dělostřelectva,

- předpokládat manévry vrtulníků po 2–3 hodinách na záložní předsunuté plochy,

- určovat je mimo pravděpodobný směr hlavního úderu nepřítele.

Úspěch bojové činnosti z předsunuté plochy je podmíněn maximálním utajením jejího výběru, zaujetí a vedení boje (včetně klamného).

Rozmístění vrtulníků na předsunuté ploše — viz obr. 2.

Samostatné vyhledávání a ničení cílů dvojicemi a jednotlivými vrtulníky ve stanoveném prostoru — lov. Tento způsob boje je nejpružnější a umožňuje v jednom bojovém letu současně řešit dva úkoly, a to vyhledat předem nezjištěný cíl a zničit jej. Bude používán především k ničení

taktických raket, tanků, dělostřelectva, prostředků PVO atd., jejichž rozmístění není předem známo; dále rovněž diverzních a rozptýlených nepřátelských skupin, které působí v týlu vlastních vojsk.

Úkol na vedení lovu je určen předem. Osádka bojového vrtulníku obdrží druh objektu, dobu i prostor činnosti a způsob velení ve vzduchu. Výběr konkrétních cílů a způsobů ničení vykonávají osádky samostatně v závislosti na situaci.

Je-li nutné zabezpečit nepřetržitě vyhledávání v určeném prostoru během stanovené doby, může být organizováno postupné střídání osádek.

Efektivnost vyhledávání může být charakterizována pravděpodobností zjištění objektu během určité doby. Je zřejmé, že osádka vrtulníku může z malé výšky zjišťovat objekt s vysokou pravděpodobností a v průběhu krátké doby. Např. při vyhledávání cíle po dobu 10 minut a dále zjištění 1000 m může najít osádka vrtulníku daný objekt na ploše 20 km² s pravděpodobností 0,9, ale na ploše 100 km² s pravděpodobností 0,37. V každém případě musí trvat letu i manévru v prostoru vyhledávání zabezpečit nejlepší podmínky a minimální ztráty způsobené nepřátelskou PVO.

Ze stručné charakteristiky možných způsobů bojové činnosti útvarů a jednotek vojskového letectva vyplývá, že jejich volba bude ovlivněna obsahem stanoveného bojového úkolu, podmínkami jeho plnění a také složením sil a prostředků, které jsou vyčleněny.

Vzhledem k vysoce manévrovému charakteru soudobého boje a velké nasycenosti vojsk obrněnou technikou můžeme

předpokládat, že podstatnou část bojových úkolů bude plnit vojskové letectvo postupnou činností na výzvu s využitím předsunutých ploch a léček. Je nutné dále zdůraznit, že rozmístění nepřátelských cílů nebude předem známo a nepřítel bude často používat vzdušné výsadky, vysazovat diverzní a průzkumné skupiny, čímž budou vznikat příznivé podmínky k efektivnímu použití samostatného vyhledávání — lovu.